

Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

2002

AM0207

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Arbetsmarknad

A.2 Statistikområde

Sysselsättning, förvärvsarbete och arbetstider

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån

Adress: 701 89 Örebro

Sara Ekmark

Telefon: 019-17 64 34

Telefax: 019-17 69 62

E-post: sara.ekmark@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån

Adress: 701 89 Örebro

Sara Ekmark

Telefon: 019-17 64 34

Telefax: 019-17 69 62

E-post: sara.ekmark@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

För att framställa RAMS utnyttjas register med information som ursprungligen insamlats för administrativa ändamål. Flera av de statistikällor som används för framställning av sysselsättningsstatistiken utgörs av andra statistikprodukter inom SCB. I de fall uppgiftsskyldighet föreligger är den relevant i ett tidigare led än vid framställningen av registren i RAMS.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Ingen gallring av data har skett sedan undersökningarna startade år 1985.

A.9 EU-reglering

Ett EU-direktiv som berör RAMS-produkten finns, (Reg 311/76-Data on foreign workers). Beskrivning av förvärvsarbetande efter bransch, ålder, födelseland och yrkesställning.

A.10 Syfte och historik

Den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) syftar till att ge årlig information om sysselsättning, pendling, näringsstruktur liksom personalstrukturen i företag och på arbetsställen samt att belysa händelser och flöden på arbetsmarknaden utifrån longitudinella ansatser.

Den första årgången av ÅRSYS/RAMS avsåg år 1985. Beslutet att ta fram statistiken hade föregåtts av en utredning om nya metoder för folk- och bostadsräkningar (FOBALT-utredningen). Resultatet blev att sysselsättningsdelen i folk- och bostadsräkningarna skulle hämtas från administrativa register och i första hand från kontrolluppgiftsregistret från skatteverket.

RAMS-registret har därefter byggts ut med allt fler variabler och ett nytt registersystem har skapats med bl.a. större möjligheter att belysa de förvärvsarbetande inom olika typer av företag och arbetsställen.

A.11 Statistikanvändning

Planerare inom kommuner, länsstyrelser och länsarbetsnämnder har traditionellt utnyttjat statistiken liksom statliga verk och myndigheter. Den huvudsakliga användningen har varit att beskriva näringsstruktur och sysselsättningsutveckling regionalt och lokalt och som planeringsunderlag för barnomsorg, trafik och som underlag för åtgärder som syftar till att stärka sysselsättningen.

Efter att statistiken byggts ut, har den alltmer börjat användas av forskare och statliga myndigheter för analys av arbetsmarknadens funktionssätt och för uppföljning och utvärdering av närings-, arbetsmarknads- och regionalpolitik. Exempel på denna vidareutveckling av statistiken är beskrivningar av lokala förhållanden på arbetsmarknaden då den funktionella indelningen lokala arbetsmarknader (LA) används. Redovisning av mått på personalomsättning och personalens nettoförändring inom företagen är andra exempel på ny tillämpning.

Registren i RAMS utnyttjas även inom SCB av ett flertal produkter för urval och stratifiering, men också för att hämta information för att även där kunna redovisa på antal förvärvsarbetande m.m. Några av dessa produkter är Utträde från utbildning, inträde och etablering på arbetsmarknaden (AM/UA), resvaneundersökningen (RVU), arbetsmiljöundersökningen (AM/AMI), arbetskraftsundersökningarna (AKU) (för efterstratifiering), nationalräkenskaperna och de regionala räkenskaperna.

A.12 Uppläggning och genomförande

RAMS omfattar tre register:

- Sysselsättningsregistret (SREG)
- Aktivitetsregistret (AREG)
- Registret över arbetsställen och företag i RAMS (CFAR)

Sysselsättningsregistret (SREG) visar personers sysselsättningsstatus i november

och omfattar hela Sveriges befolkning den sista december. Registret innehåller en mängd uppgifter från olika källor. SREG är huvudregistret i RAMS och beskrivs i dokumentationen nedan.

Aktivitetsregistret innehåller fyra databastabeller som visar olika typer av försörjningsmöjligheter såsom jobb, studier, arbetssökandekategorier samt andra aktiviteter (främst i form av sociala transfereringar). Jobbregistret är den mest centrala delen av aktivitetsregistret, och där uppgifter hämtas från samtliga kontrolluppgifter från anställningar och motsvarande uppgifter för egenföretagare (deklarationsuppgifter avseende inkomst av näringsverksamhet).

Registret över arbetsställen (CFAR) har samtliga arbetsställen för företag som förekommer i RAMS, som objekt.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Det finns starka önskemål från användarna att få tillgång till statistiken tidigare. Därför pågår ett projekt med syftet att finna en metod att förkorta RAMS framställningstid. En metod som utvärderas inom projektets ramar, är att använda Standardiserade räkenskapsutdrag (SRU) från skatteverket för att identifiera företagare. SRU finns tillgängligt cirka tre månader tidigare än uppgifterna från det taxeringsmaterial som används idag för att identifiera och lägga in företagen i RAMS. För att öka kvalitén i avgränsningen av de sysselsatta har ett utvecklingsarbete påbörjats där möjligheten att också utnyttja andra datakällor kommer att studeras.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Statistik från RAMS är baserad på administrativt material och har därmed fördelen att vara totalräknad och inte heller behäftad med svarsbortfall. I flera avseenden håller statistiken hög kvalitet.

Svagheter är att framställningstiden är relativt lång och att ett par av redovisningsvariablerna innehåller osäkerhet. Detta gäller främst avgränsningen av förvärvsarbete. Det gäller också de variabler som är kopplade till den förvärvsarbetes arbetsställe som t.ex. näringsgren och kommun. Denna senare används i sin tur för framställning av statistik över pendling till och från arbetet.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Sysselsättningsregistret är det mest använda registret idag inom RAMS-produkten, men användningen av aktivitetsregistret förväntas öka i takt med dess utbyggnad. Övriga register inom RAMS kan betraktas som grund- eller hjälpregister till sysselsättningsregister. Den detaljerade beskrivningen av de statistiska målstorheterna avser därför i nuläget enbart sysselsättningsregistrets innehåll.

1.1.1 Objekt och population

Populationen i Sysselsättningsregistret utgörs av befolkningen per den 31/12 varje år enligt RTB. De viktigaste målstorheterna i Sysselsättningsregistret är antal förvärvsarbete, förvärvsintensiteter, antal pendlare över kommungräns för olika grupper av befolkningen, där november är referensperiod. Rörligheten på arbetsmarknaden beskrivs med antal personer som bytte jobb, tillkom eller lämnade arbetsmarknaden. Ännu ett mått är personalomsättningen beräknad i

procent.

Populationen i aktivitetsregistret är alla individers aktiviteter som antas påverka deras försörjningsmöjligheter. Målstorheterna utgörs av antalet av dessa aktiviteter med uppdelning på typ av aktivitet, såsom jobb, studier, arbetssökandekategorier och positiva transfereringar.

Lokala arbetsmarknader avgränsas med hjälp av pendlingsstatistik genom att klassificera kommuner som antingen oberoende eller tillhörig en närliggande kommuns lokala arbetsmarknad.

1.1.2 Variabler

Sysselsättningsregistret framställs genom sambearbetningar av ett antal register. Dessa källregister beskrivs nedan:

Källregister:

Registret över totalbefolkningen (RTB) per den 31/12 respektive år. RTB är ett SCB-register som löpande sammanställer folkbokföringsuppgifterna från Skatteverket (SKV).

Kontrolluppgiftsregistret vid SCB innehåller alla kontrolluppgifter från arbetsgivare under ett år liksom sociala kontrolluppgifter samt kontrolluppgifter för sjömän. KU-registret sammanställs ursprungligen av Skatteverket (SKV) innan det levereras till SCB.

Inkomst- och taxeringsregistret (IoT) är ett SCB-register med uppgifter från SKV om inkomster och förmögenheter under året inklusive inkomst av aktiv näringsverksamhet samt uppgift om pension och värnplikt.

Företagsdatabasen, FDB, (tidigare CFAR) innehåller alla företag i landet och dess arbetsställen och förs löpande av SCB.

Utbildningsregistret (U-REG) förs löpande av SCB med uppgifter om befolkningens utbildning.

Registret över personer i utbildning (RPU).

Sjukpenningsregistret

Registeruppbyggnad

RAMS:s sysselsättningsregister omfattar samtliga personer som är folkbokförda i landet den sista december enligt RTB, varifrån demografiska uppgifter hämtas. Utbildningskod hämtas från U-REG och kod om studerande/ej studerande från RPU. Därefter påförs uppgifter från KU-registret och IoT. Med hjälp av de senare och AKU för oktober och november klassificeras personerna som förvärvsarbetande eller ej förvärvsarbetande under november. För personer med kontrolluppgift eller inkomst av näringsverksamhet väljs det företag/arbetsställe vid vilket personen bedöms ha utfört mest arbete under november. Ytterligare uppgifter om detta företag och arbetsställe hämtas från FDB. Huvudvariablerna i Sysselsättningsregistret beskrivs nedan. Mer ingående beskrivningar ges i SCB (1988), SCB (1993). (Se avsnitt 5.3 nedan.)

Variabel	Beskrivning
-----------------	--------------------

Direkt överförda variabler:

PersonNr	Personnummer
FamId	Familjeidentifikationsbegrepp
FamTyp	Familjetyp
FamStall	Familjeställning
Alder	Uppnådd ålder den 31/12
Kon	Kön
Civil	Civilstånd
Lan	Bostadens länskod
Kommun	Bostadens läns-/kommunkod
Forsamling	Bostadens läns-/kommun-/församlingskod
FastBet	Bostadens fastighetsbeteckning
MedbLandNamn	Medborgarskapslandnamn
FodelseLandNamn	Födelselandnamn
FodelseLan	Födelselän
DatInv	Datum för invandringsår
LoneInk	En persons totala lönesumma under ett år
FInk	Inkomst av aktiv näringsverksamhet
ArbErs	Vissa ersättningar från försäkringskassa
CfarNr	Arbetsställesnummer enligt FDB
Sun2000Niva	Högsta utbildningens nivå enligt SUN2000
Sun2000Inr	Högsta utbildningens inriktning enligt SUN2000
ExamAr	Avslutningsår för högsta utbildning
ExamTer	Avslutningstermin för högsta utbildning
ExamKommun	Utbildningsort för högsta utbildning
Stud	Kod för studerande
Arblos	Kod för ersättning från arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd
Varnplikt	Kod för ersättning till värnpliktiga
Fortidpens	Kod för förtidspension

Härledda variabler:

SyssStat	Sysselsättningsstatus
YrkStalln	Yrkesställning
Sektor	Företagets sektorkod
AgKat	Företagets ägarkategori
JurForm	Företagets juridiska form
SektorKod	Sektorindelingskod (vår egen)
AstSni	Arbetsställets näringsgrenskod
AstLan	Arbetsställets belägenhet, länskod
AstKommun	Arbetsställets belägenhet, läns-/kommunkod
ForegAstnr	Föregående arbetsställesnummer
PeOrgNr	Företagets organisationsnummer
AstNr	Arbetsställesnummer enligt RAMS
SUN2000Grp	Utbildningsaggregat för högsta utbildning
SUN2000Niva_old	Högsta utbildnings nivå enligt gamla SUN
KallKod	Källkod enligt Utbildningsregistret
SmaBarn	Visar om personen har barn 0-6 år

Beskrivning av vissa variabler

Sysselsättningsstatus

Den mest centrala variabeln i RAMS är sysselsättningsstatus. Normalt görs en

klassificering till förvärvsarbete efter arbetad tid i november. Från ett administrativt register får man i avsaknad av information om arbetstid istället utgå från inkomstuppgifter. Uppgifter om lönebelopp för varje persons anställningsförhållanden under året finns på registret med kontrolluppgifter, där det också finns markeringar för de månader som de skattepliktiga utbetalningarna avser.

Avsikten är att som förvärvsarbetande räkna personer som har en arbetsinkomst som motsvarar minst fyra timmars arbete eller varit tillfälligt frånvarande i november.

Klassificering till förvärvsarbetande sker med en modellbaserad metod där arbeidskraftsundersökningen (AKU) från november används som dataunderlag. Sambandet mellan enkätsvaret om sysselsättning i AKU och administrativa variabler som lönebelopp, inkomst av aktiv förvärvsverksamhet, transfereringar med anknytning till arbete samt kön och ålder utnyttjas.

Modellskattningarna av sysselsatta genomförs för 25 olika grupper. Indelning sker efter ålder, kön, tidsmarkeringar på kontrolluppgiften och ålderspensionärer. Klassificering gruppvis medger och resulterar i olika inkomstgränser vid avgränsningen.

För gruppen företagare används inte modellskattning för att bestämma sysselsättningsstatus. Personer med inkomst av aktiv näringsverksamhet räknas alltid som förvärvsarbetande. Undantag är personer som är över 64 år gamla. Här används modellskattning.

Ålderspensionärer, 65 – 84 år, avgränsas på samma sätt som anställda med den skillnaden att även inkomst av aktiv näringsverksamhet för företagare summeras med lönebelopp till en inkomstvariabel. Denna grupp i sin helhet, oavsett inkomstslag, utgör en gemensam grupp vid modellskattningen.

Barn, under 16 år, räknas alltid som icke-förvärvsarbetande. Detta gäller också, fr.o.m. RAMS 2002, ålderspensionärer över 84 år.

I statistiken för åren 1985-93 användes en regelbaserad metod. Endast tidsmarkeringarna på kontrolluppgiften utnyttjades för gruppering. Lönebeloppen för kontrolluppgifter med olika tidsmarkeringar räknades om så att samma fiktiva årslöneinkomst kunde användas som gräns vid avgränsningen. Samma gräns användes således för hela populationen. Mellan åren justerades gränsen med hjälp av löneindex.

Arbetsställesnummer - På kontrolluppgiften från en arbetsgivare (KUA) finns arbetsgivarens organisationsnummer. Om arbetsgivaren har flera arbetsställen ska ett nummer anges för det arbetsställe där personen intjänat sin inkomst och även infunnit sig regelbundet för att utföra arbetet. Från FDB hämtas sedan uppgifter om arbetsställets belägenhet i län och kommun. Om personen haft flera anställningar med kontrolluppgifter bestäms ett "huvudsakligt" företag med arbetsställe. Valet faller på den anställning som givit det största lönebeloppet för november.

Personer med enbart företagarinkomst hänförs till eget företag/arbetsställe. För personer som har inkomst både från eget företag och från anställning används principen om störst novemberlönesumma. För att få mer balans mellan inkomstslag vid klassificeringen multipliceras först företagarinkomsten med faktorn 1,6

före jämförelsen med de summerade lönebeloppen från anställningarna i november. Denna faktor har räknats fram från inkomststatistiken och är kvoten mellan genomsnittlig löneinkomst för anställda och genomsnittlig företagareinkomst för företagare i åldersgruppen 20 – 64 år bland helårsanställda resp. heltidsföretagare.

Näringsgren, sektor, ägarkategori och juridisk form - Från FDB hämtas också uppgift om arbetsställets näringsgren enligt svensk standard för näringsgrensindelning (SNI) samt uppgift om företagets sektortillhörighet, ägarkategori och juridiska form.

1.1.3 Statistiska mått

Sysselsättningsförhållanden beskrivs dels med antal förvärvsarbetande dels med förvärvsintensiteten i olika befolkningsgrupper. Förvärvsintensiteten i en grupp definieras som kvoten mellan antal förvärvsarbetande och samtliga personer i gruppen.

Som arbetspendlare över kommungräns räknas personer som bor i en kommun (enligt folkbokföringen) och arbetar i en annan kommun. Kvoten mellan en kommuns förvärvsarbetande dag- och nattbefolkning brukar betecknas som kommunens självförsörjningsgrad.

Personalomsättning redovisas vanligen som kvarvarande, nyanställda och antal avgångna. Ytterligare ett mått redovisas här, nämligen ersättningsanställda, som är ett mått på genomströmningshastigheten av arbetskraften på företagsnivå. Syftet med detta är att särredovisa omfattningen av de nyanställningar som motsvaras av avgångna inom företagen, då man summerar över alla företag såväl med expanderande som minskande personalstyrka. Antal ersättningsanställda påverkas således inte av nettoförändringar i antalet anställda i företagen mellan åren.

Ersättningsanställda (e) beräknas enligt följande:

$$e = \frac{\sum_{i=1}^f \{ (y_i + z_i) - |y_i - z_i| \}}{2 * \sum_{i=1}^f x_{i1}} * 100$$

där

- x_{i1} = antal anställda på företag i vid tidpunkt 1
- y_i = antal nyanställda på företag i mellan tidpunkt 1 och 2
- z_i = antal avgångar från företag i mellan tidpunkt 1 och 2
- f = antal företag i redovisningsgruppen

1.1.4 Redovisningsgrupper

I SM-redovisningen sker indelningar av förvärvsarbetande efter bostads- och arbetsställe kommun, näringsgren, sektor m.m. I AMPAK redovisas statistik med finare indelningar efter ålder, kön, näringsgren (SNI begränsad nivå), barns ålder m.m. Specialbearbetningar görs på beställning och kan ge statistik framställd via kombinationer av variabler enligt önskemål liksom statistik med finare indelningar, t.ex. SNI femsiffernivå.

Eftersom statistiken är totalräknad kan redovisning ske för små befolkningsgrupper och små regionala indelningar såsom delar av kommuner. I region-

indelade redovisningar klassificeras förvärvsarbetande efter såväl arbetsplatsens belägenhet (dagbefolkningen) som bostadens belägenhet (nattbefolkningen). Även statistik om arbetspendling presenteras.

1.1.5 Referenstider

Sysselsättningsregistret baseras på befolkningen den sista december. Referensperioden för förvärvsarbete är november månad. Senaste tillgängliga data avser 2002.

1.2 Fullständighet

Statistiken täcker de delar av arbetsmarknadens funktionssätt som går att belysa utifrån administrativa register som hämtats från olika myndigheter och finns tillgängliga i SCB:s registersystem. Detta innebär t.ex. begränsningar i informationen om personers beteendemönster som bygger på individuella preferenser, d.v.s. information som enbart kan hämtas via direkta frågor till personerna i fråga.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Variabelvärdena i RAMS kommer från register med generellt sett god kvalitet, men statistiken har vissa felkällor som främst gäller variablerna arbetsställets belägenhet, näringsgren och sysselsättningsstatus (se avsnitt 1.1.2). Allmänt kan sägas att RAMS ger en god bild av sysselsättningsförhållanden som i stort överensstämmer med AKU:s på riksnivå. Sysselsättningsnivån i RAMS ligger dock cirka tre procent under motsvarande tal i AKU (nov).

Statistik med redovisning på små redovisningsgrupper ger ibland något sämre kvalitet. Detta gäller i de fall arbetsstället är beläget inom ett förhållandevis litet geografiskt område (t.ex. del av kommun), med antalsredovisning av dagbefolkning samt in- och utpendlare, men även statistik som gäller de förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren. Det gäller också statistik som avser befolkningsgrupper med lös anknytning till arbetsmarknaden, t.ex. i åldern 16-19 år.

2.2 Osäkerhetskällor

RAMS-statistiken omfattar tre olika register, av vilket Sysselsättningsregistret är ett. Begrepp som täckningsbrister, bortfall, mätfel m.m. får ibland olika betydelser i de olika registren. Ett exempel är om tidsmarkering saknas på en kontrolluppgift, så betraktas detta i KU-registret som partiellt bortfall. I Sysselsättningsregistret ger detta mer osäkerhet i SYSS-variabeln och mätfelet ökar. I SCB (1991) (se avsnitt 5.3) diskuteras samtliga osäkerhetskällor mer ingående.

2.2.1 Urval

Informationen i RAMS är totalräknad.

2.2.2 Ramtäckning

Populationen för RAMS, alla i riket folkbokförda personer den 31/12, avgränsas med hjälp av RTB. Under- och övertäckningen utgörs av personer som flyttat in i landet respektive flyttat ut ur landet eller avlidit före den 31/12, men för vilka ändring i RTB inte hunnit göras. Utvärderingar av RTB visar att täckningsfelens konsekvens på RAMS-statistiken är försumbar.

2.2.3 Mätning

Det största mätfelet gäller bestämning av arbetsställe och därmed att få uppgift om näringsgren som är knuten till arbetsstället. För nämnda variabler sker om-

fattande granskning, medan övriga variablers värden överförs utan ytterligare granskning på SCB. Deras mätkvalitet är alltså densamma som i källregistren, och allt talar för att den är god. Även SYSS-variabeln ger dock mätfel (se nedan).

RTB kan ur statistik synvinkel betraktas som närmast felfri, såväl ifråga om täckning som variabelvärden. KU-registret och IoT har också god variabelkvalitet. Uppgifterna har granskats ingående (med efterföljande korrigeringar) av såväl SKV som av dem som berörs av uppgifterna. Även för FDB gäller relativt god täckning och för de mest frekventa tillämpningarna tillfredsställande variabelkvalitet. Företags- och arbetsställebeståndet ändras snabbt, liksom även dess variabelvärden. Det är därför svårare att hålla FDB väl uppdaterat jämfört med RTB.

Förvärvsarbete. Målet är att beskriva sysselsättning utifrån arbetad tid, där den som har arbetat minst en timme per vecka i november betraktas som förvärvsarbete. Denna definition används av ILO. I Sysselsättningsregistret har vi inte uppgift om arbetstid. Därför används inkomstuppgift som grund för klassificering.

Metoden att använda inkomstuppgift för att klassificera personer som förvärvsarbete ger en del felklassificeringar jämfört med verklig arbetstid i november. Risken för felklassificering är störst för personer som arbetar under del av året och de som har lös anknytning till arbetsmarknaden. Personer med samma sysselsättningsstatus under hela året torde dock i allt väsentligt vara rätt klassificerade. Två feltyper kan förekomma, nämligen att novembersysselsatt klassificeras som ej förvärvsarbete, och ej novembersysselsatt som förvärvsarbete.

Mätfel av SYSS-variabeln beror dels på modellfel, men också på ofullständigt uppgiftsunderlag för modellen som t.ex. felaktiga eller saknade tidsmarkeringar. Mätfelet leder till viss osäkerhet i statistiken om antal förvärvsarbete och förvärvsintensitet, men där olika felklassificeringar på aggregerad nivå till viss del tar ut varandra.

Arbetsställe, näringsgren. Arbetsstället kan bli fel eller obestämt av flera anledningar. En är att organisationsnumret som anges på kontrolluppgiften inte finns i FDB. En annan anledning är att ett visst företag hade flera arbetsställen, utan att detta kom till SCB:s kännedom. Ytterligare en är att arbetsgivare angett fel arbetsställe på kontrolluppgiften för detta sammanhang. Som exempel kan en kommun ha fört alla sina anställda på kommunkontoret, trots att arbetsstyrkan i verkligheten var utspridd på daghem, skolor, vårdhem m.m. Sådana felnumreringar leder till felaktiga eller saknade uppgifter om arbetsplatsens belägenhet, vilken bestäms med hjälp av FDB:s belägenhetssuppgifter.

Felaktigt eller saknat arbetsställe påverka primärt statistik om dagbefolkning och arbetspendling, men också näringsgren, eftersom detta hämtas från arbetsställets SNI-kod i FDB.

2.2.4 Svartsbortfall

Svartsbortfall förekommer inte, men däremot ett visst partiellt bortfall på cirka två procent i variablerna arbetsställe och näringsgren. I avsnitt 2.2.3 ovan förklaras varför arbetsställe ibland saknar uppgifter.

2.2.5 Bearbetning

Flertalet uppgifter i RAMS kommer från administrativa register och används utan ytterligare granskning. Arbetsställe och näringsgren utgör dock undantag, såtillvida att dessa uppgifter granskas noga. Enskilda värden på arbetsställe och/eller näringsgren som starkt avviker från de förväntade föranleder SCB att kontakta arbetsgivare för att hämta in kompletterande information. Makrogranskning används också för att upptäcka eventuella bakomliggande fel. Kontakter leder i många fall till kompletteringar och ändringar av ursprungliga uppgifter.

2.2.6 Modellantaganden

Klassificeringen av personer i förvärvsarbetande kontra ej förvärvsarbetande vilar på modellantaganden.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Numeriska osäkerhetsmått redovisas inte.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Årsstatistik

3.2 Framställningstid

15 månader

3.3 Punktlighet

RAMS är klart i februari/mars respektive år, d.v.s. 15 månader efter mättillfället november månad och AMPAK-tabeller börjar levereras i början av april. SM:et publiceras vanligtvis i mars.

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

De största förändringarna i RAMS sedan starten 1985 är en ny metod för att avgränsa förvärvsarbetande som infördes i 1993 års statistik. Ny näringsgrensindelningen har införts vid två tillfällen, 1993 (SNI 92) och 2002 (SNI 2002). I avsnitt 1.1.2 beskrivs den nya metoden för avgränsning av sysselsatta. I övrigt har inte några väsentliga förändringar i definitioner eller metod genomförts, vilket innebär god jämförbarhet mellan åren i övrigt.

Från och med 2002 års statistik finns en liten skillnad jämfört med tidigare som innebär en viss kvalitetsförbättring. Detta gäller den grupp som är kombinerat anställda och företagare under året som har hanterats något annorlunda än föregående år vid avgränsningen av förvärvsarbetande. Modellskattningar (se avsnitt 1.1.2. ovan om sysselsättningsstatus) genomförs för 25 olika grupper efter uppgifter från kontrolluppgifterna. Kombinatorerna har fördelats på grupperna något annorlunda jämfört med tidigare.

Detta ger ett smärre tidsseriebrott vid jämförelse med tidigare statistik, där vi med denna justering höjer nivån med sysselsatta med 15 000, vilket motsvarar 0,37 procent av samtliga förvärvsarbetande.

Branschredovisningen störs av att ett antal förvärvsarbetande inte kunnat placeras på rätt näringsgren, utan tilldelats näringsgrenskod 0, 10 eller 90 där 0 står för okänd näringsgren, 10 för inkomst av jordbruksfastighet, detaljinformation saknas och 90 för kommunal anställning, detaljinformation saknas. Från och med ÅRSYS/RAMS -91 redovisas inte längre SNI 10 separat. Detsamma gäller SNI 90 efter 1992. En mindre förändring av branschredovisningen för

kommunanställda har genomförts. De som tilldelats något av de särskilda arbetsställesnumren 99987, 99990, 99992, och 99999 fick tidigare koden för kommunens huvudsakliga näringsgren. Då detta kunde bli ganska missvisande har vi från och med 1995 tilldelat dessa personer SNI 0, d.v.s. Ej specificerad näringsverksamhet.

Viktiga RAMS-variabler har successivt förbättrats, vilket gör att jämförelser över tiden blir något svårare.

Andelen kontrolluppgifter utan tidsangivelse minskade t.o.m. 1990, men därefter ändrades kontrolluppgiftsblanketten så att man inte längre kan se skillnad på helårsmarkering och saknad markering. Insatserna för granskning/komplettering av arbetsställeuppgiften på kontrolluppgiften har utökats. Man har successivt kunnat använda mer aktuella versioner av IoT och FDB.

Förbättrad bestämning av arbetsställe har medfört successivt bättre kvalitet i skattningar av dagbefolkning och pendling, men också av indelning efter näringsgren. SYSS-variabelns approximation av novembersysselsatt förbättrades fram t.o.m. 1990, och troligen även därefter, vilket gav bättre kvalitet i skattningar av förvärvsarbete.

Den nya metoden för att avgränsa sysselsatta medförde större skillnader mellan totalnivåerna från 1993. I SCB (1988) (se avsnitt 5.3) diskuteras några speciella frågor avseende jämförbarhet med statistik från ÅRSYS/RAMS -85.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Möjligheterna att göra jämförelser mellan olika grupper på arbetsmarknaden är god, eftersom samma definitioner och avgränsningar används oavsett grupptillhörighet. Enda undantaget är uppdelningen efter yrkesställning (anställda, företagare) där avgränsningen av förvärvsarbete görs på olika sätt. Andelen med okänd näringsgrenstillhörighet är dessutom större bland företagare.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

RAMS ger SCB:s mest detaljerade sysselsättningsstatistik. Den har förtjänsten att kunna brytas ned långt, men i gengäld är dess framställningstid förhållandevis lång (drygt ett år) och den publiceras förhållandevis sällan (årligen).

Arbetskraftsundersökningarna (AKU) genomför SCB för att följa kortsiktiga förändringar på arbetsmarknaden. De är månatliga intervjuundersökningar med urval på 18 000 personer varje månad. AKU redovisar månatlig, kvartalsvis och årlig sysselsättningsstatistik. För månadsstatistiken är framställningstiden cirka två veckor. AKU redovisar också statistik över arbetslöshet, vilket RAMS ej kan göra. Eftersom AKU-statistiken är urvalsbaserad kan den endast brytas ned i begränsad omfattning, t.ex. inte till kommunnivå. Beskrivning av AKU ges i SCB (1993) (se avsnitt 5.3).

Statistiken från RAMS och AKU ger lång- respektive kortperiodiska beskrivningar av sysselsättningen, och det är angeläget att jämförbarheten mellan dem är god. Ifråga om definitioner stämmer undersökningarna överens och i stort föreligger god jämförbarhet mellan statistik från RAMS och AKU. Undantag är avgränsning av företagare och att medhjälpare familjemedlem i företag inte ingår i registerstatistik.

Undersökningarnas mätmetoder skiljer sig dock på ett par väsentliga punkter, nämligen när det gäller hur man avgränsar förvärvsarbete och fastställer

arbetsställe. Den största skillnaden är hur företagare klassificeras. I AKU är det en särskild fråga som avgör medan i RAMS är det inkomst av aktiv näringsverksamhet som är styrande för klassificering.

Skattningar från AKU är behäftade med urvalsfel. Dessa tre faktorer orsakar diskrepanser mellan statistikgrenarna. Totalt antal förvärvsarbetande i åldersgruppen 16-64 år låg enligt RAMS2002 cirka 2,8 procent under AKU (exkl. medhjälpande familjemedlem).

Förvärvsarbetande i AKU klassificeras efter en definition som används under intervjun där arbetstid i november utgör grund. Skillnader i mätmetod är att i RAMS används inkomstuppgifter som utgångspunkt för klassificering. Arbetsstället fastställs i AKU genom att i intervjun fråga om adressen till arbetsstället, medan RAMS använder den uppgift som finns på kontrolluppgiften. Se även avsnitten 1.1.2, 2.1 och 2.2.3.

SCB producerar också sedan år 1989 kvartalsvis kortperiodisk sysselsättningsstatistik för privat sektor (KSP), baserad på uppgifter från ett urval av arbetsställen. Den kompletterar AKU-statistiken med mer tillförlitlig statistik på näringsgrenar om antal anställda i privat sektor och från och med år 1996 också anställda i offentlig sektor.

FoB-statistik har spelat ut sin roll som informationskälla om sysselsättning, men är fortfarande av intresse ur andra aspekter. Jämförbarhet mellan RAMS- och FoB-statistik diskuteras i SCB (1987) och (1991) (se avsnitt 5.3).

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

RAMS-statistik är tillgänglig från och med mars månad varje år. Statistiken presenteras i SM och i olika tabellpaket, samt via SCB:s statistikdatabaser i form av tabeller och kartor. Den största spridningen av statistik från RAMS sker via ett statistikpaket (AMPAK) anpassat för regionala användare. Redovisningen presenteras på diskett eller som papperstabeller. Förutom den standardiserade redovisningen produceras en relativt stor mängd specialutformad statistik.

5.2 Presentation

AMPAK - Tabellpaketet för regional arbetsmarknadsstatistik, består av ca 30 grundtabeller som kan beställas för olika administrativa indelningar som kommun, län och riket. Vissa tabeller redovisas även för delområden av kommuner. Statistikpaketet beskriver såväl grupper på som utanför arbetsmarknaden.

SM, Statistiska Meddelanden – Statistik från ÅRSYS/RAMS har sedan årgång 1994 redovisats i SM, serie AM 32 – Sysselsättningen i kommuner och län. Publikationen innehåller resultat i form av tabeller och diagram med kommentarer samt en översiktlig beskrivning av RAMS. Från och med årgång 1998 och till och med årgång 2001 finns även ett SM i samma serie, Utveckling och flöden på arbetsmarknaden, som är mer inriktat på analyser än redovisning av statistik. Från och med årgång 2002 kommer motsvarande information publiceras i skriftserien Information om Utbildning och Arbetsmarknad (IAM).

5.3 Dokumentation

Utöver vad som sägs i ovanstående och tidigare SM ges information om RAMS i bl.a.:

SCB (1988). Årlig regional sysselsättningsstatistik (ÅRSYS) – Ny sysselsättningsstatistik från SCB. Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1988:7.

SCB (1989). Statistik från kontrolluppgifter (KU). Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1989:9.

SCB (1991). Kvalitetsdeklaration av den årliga sysselsättningsstatistiken (ÅRSYS). Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1991:1.

SCB (1993). De svenska arbetskraftsundersökningarna. Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1993:1.

SCB (1994). Att mäta sysselsättning med skatteadministrativa kontrolluppgifter. Dokumentation av ny metod för sysselsättningsavgränsningen i ÅRSYS.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Mikrodata för samtliga årgångar av ÅRSYS/RAMS arkiveras på Riksarkivet efter att SCB genomfört egna bearbetningar. På beställning kan specialbearbetningar av uppgiftsmaterialet i RAMS-registret framställas för samtliga år sedan 1985. Forskare, utredare m.fl. kan i vissa fall efter prövning få tillgång till av-identifierat material för egen databearbetning.

5.5 Upplýsningstjänster

RAMS-produkten med ingående register finns vid SCB:s enhet för företags- och registerbaserad sysselsättningsstatistik (AM/FRS).

Sara Ekmark är produktansvarig och Gunnar Arvidson metodstatistiker. Övriga kontaktpersoner vid enheten är Marita Rydstedt och Ulf Durnell.

2004-05-11